І чужому научайтесь,
й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку:
BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 103. ЦЕНТІВ 10 CENTS ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 31-го ТРАВНЯ (MAY) 1958 TWO SECTIONS (SECTION 1) No. 103. VOL. LXV.

НАЙГІРШЕ В ЕКОНОМІЦІ ВЖЕ ЗА НАМИ, -- ЗАЯВЛЯЄ АЙЗЕНГАВЕР

Президент Айзенгавер під час пресової конференції

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції 28-го травня, що, на його думку, економічна знижка вже вичерпала свою силу, але одночасно він остерігав проти завеликого оптимізму, що поліпшення в економіці прийде негайно і само з себе. Айзенгавер сказав, що є познаки в економіці про те, що йде до кращого, але, як то кажуть, одна ластівка ще не робить весни, а автова продукція та деякі інші промисли тривких товарів ще не виказують явного поліпшення. Президент висловився проти зменшення прибуткових податків, бо це тільки збільшило б федеральний дефіцит, не поліпшуючи при тому економіки. Айзенгавер заявив, що він є проти контролі цін і платень під час миру, але додав, що і працедавці-продуценти і затруднені не повинні домагатися збільшення цін і заробіткових платень, бо це спричиняє обезцінювання доляра. Президент відмовився бути пророком і сказав, що ніхто не може напевно сказати, коли почнеться поправа в економіці, але вже тепер можна твердити, що найгірше вже є за нами.

Президент заявив, що він є за те, щоб Конгрес ухвалив законопроєкт про надання прав стейту Алясці, як це під час виборчої кампанії в 1956 році обидві партії обіцяли. Президент сказав, що американські збройні сили є так розташовані, що могли б легко перемогти в так званих малих війнах, якщо б в якійсь частині світу такі малі війни виникали внаслідок ворожої аґресії. Поправка Менсфілда до так званої доктрини Айзенгавера вможливлює американському урядові діяти проти усякої аґресії на Середньому Сході навіть і тоді, коли б цим аґресором була і некомуністична держава. Айзенгавер признав, що американські уряди досі не дбали про те, щоб їхні дипломати, які працюють закордоном, вивчали чужі мови, хоч це дуже потрібне, щоб дипломати знали мову тих країн.

Сенат прийняв законопроєкт про продовження допомоги безробітним

Вашингтон. — 28-го травня Сенат більшістю всіх присутніх сенаторів (80 до 0) прийняв законопроєкт про продовження допомоги безробітним пересічно на 13 тижнів в кожному стейті, залежно від періоду, під час якого безробітні є управнені до допомоги. Сенат відкинув поправки ліберальних демократів, щоб збільшити і продовжити на довший період допомогу безробітним. Між прийнятими законопроєктами в Палаті і Сенаті немає різниць, тому сподіваються, що президент Айзенгавер в найближчому часі підпише цей закон, і безробітні, яким вже скінчився термін побирання допомоги, зможуть її діставати впродовж часу довшого на 50%, як це обов'язувало досі в окремих стейтах. Але стейти мають право просити федеральний уряд про гроші на цю продовжену допомогу для безробітних, або зможуть її не прийняти, бо ті фонди, які вони можуть дістати, треба буде пізніше віддати.

Палата прийняла законопроєкт про надання права стейту Алясці

Вашингтон. — 28-го травня Палата Репрезентантів більшістю 208 до 166 прийняла законопроєкт, щоб Аляска стала 49-им стейтом ЗДА. В 1950 році Палата вже була прийняла подібний законопроєкт, але Сенат тоді його відкинув. В 1954 році Сенат прийняв був законопроєкт про надання права стейту Алясці, але він був об'єднав його з законопроєктом про надання прав Гаваям, і тоді Палата була відкинула той проєкт. Аляска старається про права стейту вже 42 роки. Але той законопроєкт, відісланий до Сенату, який знову може його відкинути, бо в Сенаті є сильна тенденція до того, щоб ухвалити закон і про надання права стейту Гаваям. Існує сумнів, чи Сенат прийме той законопроєкт, ухвалений вже в Палаті. За Аляскою голосувало 208 демократів і 91 республіканець; проти 166 демократів і 85 республіканців.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** в п'ятницю 30-го травня, в День Поляглих Героїв, на Арлінґтонському Державному Цвинтарі братиме участь в церемоніях похорону двох Невідомих Вояків з другої світової і корейської воєн. Після того Президент виїде на свою фарму в Ґеттисбурґу, Па., де проведе кінець тижня. В понеділок, 2-го червня Айзенгавер виїде до Еммітсбурґу, Мериленд, де виступить з промовою на святі закінчення шкільного року, в Каледжі Мавнт Сент Мері.

● **Департамент рільництва** повідомив сенатора Джана Вільямса, що власники трьох фарм дістали 800.000 долярів за незасіяні пшеницею площі на своїх фармах. І так, Джан В. Бобмен в Лібералі, Кензас, дістав 322,012 дол. (за незасіяних 127.239 акрів), Гарвей Колбі, Кензас, — дол. 287.187 (22.779 акрів) і Гаррі в Сеноріті, Арізона — дол. 209.701 (16,660 акрів). Сенатор Вільямс пропонував обмежити виплати з земельного банку для окремих власників фарм, але Конґрес відкинув його пропозицію.

● **Рада Безпеки в Шикаґо** закликає всіх автоводіїв бути особливо обережним протягом трьох днів вільних у зв'язку з Днем Поляглих. Минулого року в цих днях було велике число людських жертв, але цього року заповідається гарна погода і число нещасливих випадків повинно бути якнайменше.

● **107-річний Г. Френклін Дінер з Овкленду, Каліфорнія**, відзначив свої народини, закуривши цигару з пачки, в якій було їх 107 штук. При цій нагоді він обчислив, що у своєму житі викурив 32.468 цигар, викурюючи по одній цигарі денно. Він почав курити від 17-го року життя.

● **В поштовому уряді у Вашинґтоні** заінсталювали машину, яка впродовж одного дня сортує 250.000 листів. Ця машина коштує 170.000 долярів. Генеральний поштмайстер Артур Соммерфілд обіцяв такі машини для інших поштових урядів.

● **Мері Буш** їхала вулицею Конкорду, Ню Гемшир, із швидкістю 75 миль на годину. На суді вона оправдувалася тим, що мусіла поспішати, бо газоліна вже вичерпувалась. Судця не визнав цей арґумент за слушний, і вона мусить заплатити 15 долярів кари.

„БУДЬТЕ ГОРДІ НА СВОЄ УКРАЇНСЬКЕ ПОХОДЖЕННЯ" — ЦЕ ГОЛОВНЕ ГАСЛО ПРОМОВ І ВИСТУПІВ НА КОНВЕНЦІЇ УНС У КЛІВЛЕНДІ

Започаткування дебат над змінами статуту, відвідини Українського Культурного Городу та величавий Бенкет з промовами і мистецькою програмою виповнили третій день 24-ої Конвенції УНСоюзу

Клівленд, Огайо. — Американські українці мають всі причини на те, щоб пишатися своїм походженням та своїми великими традиціями і досягненнями — це було головним мотивом і темою виступів і промов, що відбулися у рямках 24-ої Конвенції УН-Союзу у третьому дні її нарад. Підкреслив це, зокрема у своїй промові на конвенційному бенкеті сенатор ЗДА Роман Грушка, що сам є чеського походження. На подібні теми говорив посадник міста Клівленду Антоні Селебріз і це підкреслював у своєму виступі суддя Іван Гонас, що сам є делеґатом на конвенції. Український Культурний Город у Клівленді, що його відвідали делеґати в пополудневих годинах в середу 28 травня та, зокрема добірна мистецька програма під час бенкету були живим потвердженням їхніх слів.

Дебата над зміною статуту

У третьому дні нарад, у середу 28 травня, започатковано важливі дебати над змінами, поправками й доповненнями до статуту УНСоюзу. Ці зміни й поправки, запропоновані Головним Екзекутивним Комітетом або Відділами чи групами Відділів, з'ясовує Конвенції Статутова Комісія у складі: Богдан Зорич, Теодозій Носієвич, Володимир Гавриляк і Теодор Малько. Зміни реферував в імені Комісії Богдан Зорич українською мовою, а Іван Малько англійською. З ухвалених уже змін згадати б збільшення числа головних радних з 11 на 12. Дебати над статутом попереджено обговоренням і схваленням висоти дієт для делеґатів. Схвалення цієї справи забрало тепер без порівняння менше часу, ніж це бувало на попередніх конвенціях, завдяки тому, що за рішенням попередньої Конвенції можливість висоти дієт була обрахована на базі наявних конвенційних фондів та своєчасно проголошена в офіційному органі. Вияснення щодо обговорюваних запропонованих змін і поправок статуту давали на переміну гол. предс. Д. Галичин та голова Комісії Б. Зорич.

На закінчення цієї сесії виступив з палкою промовою Іван Гонас, який є делеґатом на Конвенції та який досі грав велику ролю у своєму стейті та в країні, як делеґат чи дорадник американських делеґацій в різних міжнародних місіях. Промовляючи початково англійською мовою, а згодом українською, суддя Іван Гонас з Індіяни говорив з великою гордістю про ті традиції, які йому передали його лемківські батьки. „Як будемо робити по-лемківськи, то людина нашого роду може бути і президентом ЗДА" — говорив він ентузіястично.

Відвідини Культурного Городу

Після обіду всі делеґати переїхали замовленими автобусами до місцевого українського Культурного Городу в парку, в якому мають свої культурні городи й інші національні групи. В Городі, де біля пам'ятника Володимира Великого, Тараса Шевченка, Івана Франка стане вже небавком також пам'ятник Лесі Українки, вияснення давали місцеві делеґати, зокрема заст. предсідника Конвенції адв. Омар Малицький. Прогулянку до Культурного Городу, як і ранішню сесію та вечірній бенкет, фільмував п. Софрон Федів, технічний керівник друкарні „Свободи".

Конвенційний бенкет

Увечері о год. 6-ій почався у великій балевій залі готелю Статлер традиційний конвенційний бенкет. Відкрив його коротким привітом голова Конвенційного Комітету, місцевий гол. радний Дмитро Шмаґала, після чого заступниця голови Конвенційного Комітету і заст. головного предсідника пані Ґеновефа Жеребняк, привітавши гостей англійською мовою, передала провід бенкетом товстмастерові адв. Михайлові Пізнакові, заст. гол. предсідника УНСоюзу, який представляв гостей та керував цілою програмою. Першу промову виголосив українською мовою головний предсідник Д. Галичин, звертаючи увагу, що цей рік є роком численних ювілеїв, однаково світлих, як 40-річчя проголошення Незалежности Української Держави, так і найбільш трагічних, як 25-річчя зорганізованого Москвою голоду в Україні. Окремо промовець відзначив 60-річчя „Свободи". Покликаючись на ряд конкретних фактів, промовець висловив надію, що вже недалекий той час, коли нарід український відзначить свій найбільший ювілей — відновлення своєї дійсної державної незалежности. Головним промовцем на бенкеті був згаданий уже сенатор Р. Грушка який на початку чистою мовою своїх батьків відчитав привітання для УНС від подібної до УНС „Западної Чесько-словенської Єдноти", в якій він грав видатну ролю та для якої не перестав працювати, ставши сенатором З'єдинених Держав. Сен. Грушка, даючи загальний огляд теперішньої ситуації в світі та американської ролі в світовій політиці, твердив, що Америка, як нація, має такі самі причини до вдячности своїм національним групам за їх культурний, господарський і політичний вклад в розбудову країни, як і ці групи мають вдячність для Америки за необмежені можливості їхнього розвитку. Висловлюючи певність, що змагання України й інших поярмлених тепер народів уже небавком закінчаться їх повною перемогою, сен. Грушка закінчив свою промову по-українськи: „Слава українському народові, слава Українському Народному Союзові!".

Палку промову про ролю европейських переселенців в Америці та їх глибокий сентимент до країн і народів свого походження, як і відданість своїй батьківщині виголосив посадник міста Клівленду А. Селебріз. Радний міста Іван Білинський відчитав окрему резолюцію, якою Рада міста вітає УНСоюз з нагоди його Конвенції.

Привітання в імені перешкодженого посадника міста Парми, склав член Ради того міста п. Михайло Задерецький, делеґат на Конвенцію. Предсідник Конвенції Иосиф Лесоґір відчитав привітання що його надіслав сен. Лавш, що мав бути одним з промовців на Конвенції, але не міг покинути Вашинґтону.

Найбільшою атракцією великої мистецької програми бенкету були сольові і дуетові виступи оперної артистки Метрополітен Опери в Ню Йорку Шарльотти Ордассі-Баранської і її чоловіка Володимира Баранського, яких делеґати і гості, що вщерть виповнили велику бенкетову залю, нагороджували довготривалими оплесками. Дальшу частину мистецької програми виповнили хор „Дніпро" під орудою проф. Садовського хор „Гомін" під диригентурою проф. Барнича, танцювальні групи пластунів і сумівців та сольовий танок Зоряни Кавки. Всі їх виступи викликали захоплення публіки.

Бенкет започатковано відспіванням заінтонованих п. Іваном Будняком з Перт Амбою американського, канадійського й українського національних гимнів. На початку і на закінчення бенкету відмовлено молитви.

В Ніаґарі відбуваються Збори Представників Українських Пластових Організацій у світі

Ніаґара, Онт. — В п'ятницю, дня 30 травня починаються тут у Готелі Шератон Брук Другі Збори Конференції Українських Пластових Організацій (КУПО), яка є об'єднанням українських пластових організацій, що існують у ЗДА, Канаді, Англії, Арґентині, Венесуелі, Німеччині й Австралії. У зборах що є другими з черги (перші відбулися з початком січня 1954 року), візьмуть участь делеґати або уповноважені представники усіх пластових організацій у згаданих країнах. Триватимуть Збори до неділі в полудне й у висліді їх будуть обрані нові виконні органи Конференції Українських Пластових Організацій — Головна Пластова Рада і Головна Пластова Булава. Під час конференції промовлятиме Начальний Пластун проф. Северин Левицький і звітуватимуть за працю дотеперішніх Головної Пластової Ради і Булави їх голови д-р Осип Бойчук та інж. Яро Гладкий. Праця Других Зборів КУПО проходитиме в комісіях — виховній, устроєво-організаційній та господарській. Під сучасну пору кількість українських пластунів в усіх країнах поселення української еміґрації виносить 5,076 осіб.

Москва припинила фінансову допомогу Юґославії

Београд. — Офіційно проголошено „відложення на необмежений час" признаної Юґославії совєтської фінансової допомоги, у збірній висоті 285.000.000 дол. Совєтський міністер закордонних справ Андрей Громико поінформував про це юґославського амбасадора у Москві Мічуновіча. Історія цієї економічної допомоги знає протягом останніх років вже кількакратні зміни. Після мадярського повстання, коли Тіто осудив поведінку Москви, то її також припинено, потім відновлено. Теперішнє припинення вважають загально „покаранням" Юґославії за її непослух Москві. Вістка про цю „кару" — коментують закордонні кореспонденти — не була несподіванкою для юґославських комуністів дармащо довга і „сердечна" привітальна телеґрама Хрущова до Тіта з нагоди його роковин народин викликала була надію серед юґославської верхівки, що може Москва не загострюватиме спору.

ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ — ДЕНЬ ПОЛЯГЛИХ

Почесна варта стоїть біля домовин Невідомих Вояків Другої Світової і Корейської воєн, приведених до Вашинґтону й уставлених в Ротонді Капітолю. Перевезені дня 30 травня — в День Пам'яти — на Національне Кладовище в Арлінґтоні, вони лежатимуть там поруч Невідомого Вояка Першої Світової Війни. Перший із вінків на їх домовини був покладений віце-президентом Ричардом М. Ніксоном.

ДЕ ҐОЛЬ НЕ ВСИЛІ ПРИЙТИ ЛЕҐАЛЬНО ДО ВЛАДИ

ПРЕЗИДЕНТ ФРАНЦІЇ ЗАГРОЗИВ ДИМІСІЄЮ. — ЛІВИЦЯ ДЕМОНСТРУВАЛА У ПАРИЖІ ПРОТИ ДЕ ҐОЛЯ. — ЗРОСЛА НЕБЕЗПЕКА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ

Ген. Шарль Де Ґоль

Париж. — Президент Франції Рене Коті, покористувавшись посередництвом голов обох палат французького парляменту, запросив до Парижу генерала Шарля де Ґоля, щоб той перевів безпосередні розмови з партійними лідерами в справі створення ним нового уряду Франції. Однак, однаково президент Коті, як і генерал де Ґоль дістали згоду на підтримування де Ґоля тільки від двох партій: центрової католицької партії Народних республіканців і правої Незалежної партії. Зате Соціялістична партія рішуче відмовилась від співпраці з де Ґолем. Так само центро-ліва партія Соціялістів радикалів є проти повороту до влади генерала де Ґоля. Опозиційне становище обох цих партій унеможливлює створити парляментарну більшість, яка залеґалізувала б прихід до влади де Ґоля. Президент Коті заявив, що на випадок повної невдачі створити новий уряд під головуванням генерала де Ґоля, єдина інша комбінація, яка залишилась би — це був би так званий народний фронт: бльок лівих партій включно з комуністами. Однак президент Коті відразу заповів, що він не допустить до такого уряду і радше зречеться, ніж покличе комуністів до участи в уряді Франції. Генеральний секретар Соціялістичної партії, кол. прем. і теперішній віце-прем'єр Ґю Молле признав, що єдиним виходом з ситуації є покликання на голову нового уряду генерала де Ґоля і обіцяв ще впливати на своїх співпартійців, щоб вони перевірили своє становище. Однак — за твердженням часописів — настрої в Соціялістичній партії є рішуче неґативні до де Ґоля і сам Молле наражений на те, що він може втратити в своїй партії голос за своє примирливе становище. На вулицях Парижу відбулась в середу 28 ц. м. могутня маніфестація республіканської лівиці. Похід ішов протягом чотирьох годин. За підрахунком одних маршувало в поході 50,000 осіб, інші говорили 200,000, а закордонні кореспонденти оцінювали похід на 125,000 маршуючих. В передніх рядах походу були деякі видатні діячі французької демократичної лівиці, як колишні прем'єри Едвард Далядіє і П'єр Мендес-Франс (соціялісти-радикали), міністер інформації в уряді Пфлімлена Альберт Ґасіс, довголітній міністер закордонних справ Християн Піно і ін. Хоча організатори походу не запросили були Комуністичної партії до участи, проте комуністи самі прийшли туди і їм не перешкоджали взяти участь у поході, з своїм лідером, секретарем Комуністичної партії у Франції і головним теперішнім експонентом Москви, Жаком Дікльо. Сильні контингенти поліції були сконсигновані вздовж вулиць, якими маршував похід, але ніде не порушено спокою.

Генерал де Ґоль, перевівши ніч з вівтірка на середу на безуспішних політичних переговорах, вернувся в середу вранці до свого дому за 150 миль від Парижу. Ситуація ще гірш замотана. Небезпека громадянської війни збільшилася, бо так званий Комітет Публічної Безпеки, складений із військовиків і цивільних колоніялістів в Альжирі виразно погрожує переведенням насильного перевороту, якщо генерал де Ґоль не дістанеться до влади леґально. Не виключають десанту парашутистів з Альжиру у центральній Франції, що викликало б реакцію збоку всіх опонентів де Ґоля. Тоді комуністи дістали б шанси перехопити в свої руки страйковий і партизантський рух проти армії, яка підтримала б уряд де Ґоля — і Франція опинилась би в громадянській війні, по зразку Еспанії.

В Західній Европі уневажнено американські військові бони

Бонн. — В Західній Німеччині, у Франції і в Італії скасовано з днем 27 травня ц. р. американські військові бони, и пак, за їх офіційною назвою, „військові платничі церефікати". Це були рівнорядні долярами грошові знаки, що їх видавали виключно військовикам протягом останніх десятьох років у службі поза межами ЗДА. В Західній Европі, уневажнивши ці бони, виміняно американським воякам за них суму 50 мільйонів долярів. Їхнє скасування пояснено високими коштами щорічної продукції (коло 2 мільйони долярів). Проте ці кошти тільки зменшаться, але не припиняться в цілості, бо надалі військовики в Лібії, Марокко, в Англії, на Ісляндії і в інших позаевропейських базах все ще будуть діставати винагороду у бонах, а не в долярах.

У СВІТІ

● **Капітан летунства Пітер Тавнзенд**, приятель англійської княжни Марґарити, виїхав з Англії, щоб на постійно поселитися в Бельгії, де він довгі роки був аташе в англійській амбасаді. Тавнзенд так сподобав собі Бельгію, що купує там дім. З королівського двору неофіційно повідомлено, що княжна Марґарита все ще стоїть при свому рішенні з 1955 року не виходити заміж за Тавнзенда, але, не вважатиме на часописні плітки і зустрічатиметься з капітаном, коли цього захоче.

● **За останнім підрахунком** голосів, в Японії консерватисти теперішнього прем'єра Нобосуке Кіші дістали в парляменті 287 посольських місць на всіх 467, отож здобули абсолютну більшість. Вони втратили три мандати. Соціялісти, завзяті противники Америки, дістали 166 мандатів, на 8 більше, ніж мали. Комуністи вибрали всього лише одного посла, але в багатьох справах виступають спільно з соціялістами.

● **Леонід Седов**, член російської академії наук і голова совєтської державної комісії для подорожування у міжплянетних просторах, заявив, що Совєти могли б уже тепер вистрелити на Місяць ракету, але треба ще яких 20 років, поки можна буде вислати в ракеті живу людину. Седов пропонує, щоб усі країни, зацікавлені в цих проблемах, об'єднали свої зусилля.

● **На водах Індонезії** англійський підводний човен несподівано став предметом атаки збоку якогось нерозпізнаного літака. Обстріляний скорострільним вогнем, підводний човен встиг зануритися, поки літак завернув, щоб атакувати його вдруге.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник — UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

ПАМ'ЯТІ ПОЛЯГЛИХ

У вівторок 27-го травня ц. р. на покладі американського океані за двадцять п'ять миль від побережжя Вірджінії, від-океані за двадцятьп'ять миль від побережжя Вірджінії, відбулася урочиста військова церемонія, під час якої визнано, як американських Невідомих Вояків Другої Світової і Корейської воєн, двох вояків, що загинули у цих війнах і що їх прізвища залишилися незнаними. Невідомого вояка Другої Світової війни вибрано з-поміж тлінних останків двох вояків, які знайдено в Европі. Обрати одного з них, як репрезентанта невідомих вояків, що згинули під час Другої Світової війни в Европі, мав член залоги цього корабля, американський моряк Ричард Коретт. Після цього тлінні останки другого похоронено в морі з усіма військовими почестями. Домовину із тілом Невідомого Вояка, репрезентанта американських вояків, поляглих в Европі, перевезено разом з домовиною Невідомого Вояка, поляглого в Кореї, до Вашингтону, де вони будуть похоронені поруч Невідомого Вояка Першої Світової війни на Національному Кладовищі в Арлінгтоні.

Таким чином від п'ятниці дня 30 травня, що його американський народ урочисто святкує, як День Пам'яті всіх вояків ЗДА, що згинули в трьох війнах, а було їх майже 600,000, репрезентуватимуть три Невідомі Вояки, що лежатимуть поруч на військовому кладовищі, так, як колись стояли поруч своїх друзів у великих війнах 20-го сторіччя. Прізвища їх, як і походження, що відомі тільки Богові, залишаться навіки невизначеними, незнаними. А самі вони навіки залишаться репрезентантами всіх кривавих боїв, поразок і перемог, що їх перейшли американські збройні сили на бойовищах Европи і Далекого Сходу. Згинули вони, борючись пліч-о-пліч в рядах різних націй проти спільного ворога, за свою Батьківщину, за дружбу поміж народами, за мир в усьому світі. Своєю смертю засвідчили ці вояки велич гасел, виписаних на прапорах Американської Демократії, велич ідей, встановлених в американській Декляраціі Незалежности. Згинули вони в боротьбі з тиранією, без огляду на те, звідки вона не виходила б, і тому ці три вояки є гарантією того, що ЗДА і їх збройні сили залишаться вірними заповітам тієї боротьби й ідеалам, за які вона велася, тим більше, що вільний світ стоїть сьогодні перед загрозою нової тиранії, нової агресії збоку ворогів Божої і людської правди.

Культ поляглих, зокрема культ Невідомих Вояків, святкування їх пам'яті в З'єдинених Державах Америки і в усіх вільних країнах світу, є величним виявом вірности заповітам батьків-основоположників тих країн. Висловив це чудово *батько модерної Америки, Абрагам Линкольн, у своїй Геттисбурській промові*, заявляючи, що „це є завданням нас, живих, бути відданими незавершеній справі, що за неї вони боролися і що її посунули так далеко вперед. Це радше на нашу долю випало присвятити себе великому завданню, що стоїть перед нами: щоб, *перейнявши від цих вшанованих* почесно померлих збільшену відданість для справи, за яку вони жертвували все, що можна жертвувати, і усвідомивши, що вони не віддали свого життя даремне, — боротися за те, щоб наша Нація, з Божою поміччю, дочекалася нового народження свободи і щоб наш уряд народу, з народом і для народу не минувся, не зник з землі".

Тією ж глибокою думкою, тією основною правдою, що слова *Линкольна, пройняті й* слова Головного Отамана Симона Петлюри, який 25 травня 1926 року життя своє віддав за незалежність своєї країни, і який у своєму заклику вшановувати пам'ять поляглих, надрукованому 22 січня 1926 року, проголошував: „Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кров'ю. Нашої — так само. Кров'ю чужою і своєю. Ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчости, всього того, що нація і свідомо й ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя. Кров, пролита для цієї величної мети, не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відіграватиме ролю непокоюючого, тривожного ферменту, що нагадує про нескінчене і кличе про продовження розпочатого".

Пригадуючи й усвідомлюючи в День Пам'яті ці величні й майже ідентичні ствердження двох великих мужів Америки й України, борців за їх незалежність та державність, і заявляючи нашу вірність і відданість ідеям, що їх репрезентують Невідомі Вояки вільної Американської Землі, українці у вільному світі схиляють голови в мовчазному поклоні також перед Невідомими Вояками України — тими, що їх могили ворог зрівняв із землею.

ЗДА І КРИЗА У ФРАНЦІЇ

Президент Айзенгавер і державний секретар Доллес відмовились на своїх останніх пресових конференціях сказати будь-що про гостру державно-політичну кризу у Франції, поза висловленням надії, що Франції переможе „в дусі своїх світлих традицій". Так само американська преса надзвичайно обережна в своїх коментарях, обмежуючись здебільша суто інформаційним тоном і ствердживанням тих фактів, що їх не піддає під сумнів ні один із французьких чинників, заанґажованих у теперішньому конфлікті. Такими безперечними фактами є: 1. слабість парляментарного режиму у Франції, який дійшов до курйозу, породивши в останньому році аж три уряди і 2. катастрофальний характер війни в Альжирі, яку треба мерщій закінчити. Однак, Франція саме й поділена у поглядах, як скінчити з переворотом парляментарної демократії, що виродилась в анархію, і як скінчити з війною в Альжирі.

Американський уряд дуже пильно дбає, щоб не викликати враження, що він якнебудь встрявас у внутрішні справи Франції, суґеруючи таку чи сяку розв'язку саме цих двох кардинальних питань французького державного устрою і політики в Північній Африці. Становище Америки дуже складне, бо з одного боку, в її інтересі є сильна Франція, з сильною екзекутивною владою, що спиралася б на конструктивних елементах народу, з владою, що приборкала б розпанощену у країні комуну, — а з другого боку існують оправдані причини побоюватися, що з приходом до влади генерала де Ґоля почнуться нові труднощі й клопоти для Америки, як провідної потуги в Північно-Атлантійському бльоку держав (НАТО). Генерал де Ґоль неодноразово висловлювався дуже неохоче про НАТО, вважаючи, що роля Франції у тому військово-політичному союзі вільних держав Заходу — замала і навіть для Франції принизлива. Мріючи про *відновлення великодержавницького* блиску Франції, де Ґоль є втіленням того французького націоналізму, який небезпечний двояко: 1. безпосереднім відношенням до різних актуальних міжнародних проблем і 2. можливістю викликати реакцію в інших членів НАТО.

Конкретно, американські чинники — за голосами преси — не є певні, чи з появою генерала де Ґоля у проводі Франції не погіршають взаємини її з Західньою Німеччиною. Ген. де Ґоль буцімто ставиться неприхильно до Спільного Европейського Ринку і до Евратома (спільного добування і розподілу атомової енергії). Отож, пропаґований де-ґоллістами французький націоналізм ставиться неохоче до тієї ідеї паневропеїзму, яка саме в Америці знаходить найбільшу підтримку. Ревізія французького становища до рівности всіх партнерів НАТО, включно з Західньою Німеччиною у військовій ділянці, та ревізія французької господарської політики, наставленої в останніх роках на західньо-европейську єдність, — могла б викликати реакцію у постаті відродженого націоналізму, однаково серед німців, як, напр., англійців і італійців, чи навіть в американців — у постаті скріплення ізоляціоністичних симпатій.

Тоді почався б відворот від протеґованої Америкою принципової концепції колективних пактів, як бази спільної безпеки всього вільного світу. В економічній ділянці почався б відворот від концепції великих господарських обширів Заходу в користь давніх державних економій, відділених одна від одної митними мурами. Надзвичайно вразливий на пункті державного престижу, генерал де Ґоль буцімто неохоче ставиться до Об'єднаних Націй і до таких спроб посередництва, як, напр., останнє англо-американське посередництво в спорі з Тунісією.

Однак, поруч із цими невеселими перспективами, які перестерігають проти передчасної радости з приводу руху в користь нової ери де-ґоллізму, ЗДА мусять признати, що тільки дійсно сильний режим може закінчити війну у Франції. Загально панує погляд, що де Ґоль закінчив би її радше по лінії ліберальних, як реакційних проєктів, що їх не всилі перевести ніякий інший уряд Франції, бо його негайно здискредитували б французькі праві кола, як „зрадника". Але чи дійсно де Ґоль захоче такої розв'язки, чи поведе ще гіршу політику „сильної руки" в Альжирі?!

Для ЗДА союзником є Франція, як держава, без уваги на її режим. Тому ЗДА готові до співпраці з кожною патріотичною Францією, з Мендес-Франсом, Монорі, Молле, Гаяром, Пфлімленом чи де Голем. А що Франції потрібна Америка ще більше, ніж Франція Америці, то з кожним її протикомуністичним режимом буде можлива співпраця.

СИНІЙ ВІТЕР...

Синій вітер, посадка, село.
Я чекаю когось, я притих...
Наче серце моє розцвіло
І промінням під ноги лягло
У хитанні дерев золотих.
Я чекаю когось, я притих...

Розливається синяви муть,
Ліг на верби вогонь янтаря
Десь дівчата з роботи ідуть.
В небі пісня стоїть, як зоря.
Розливається синяви муть.
Десь дівчата з роботи ідуть.

І так тихо, так сонно кругом.
Тільки пісня за серце бере...
Знов лице дороге за вікном
У прощальному шумі берез...
Там сплелися і шлик, і шолом.
І так сонно, так тихо кругом.

Я по стежці знайомій іду...
О, чекання і споминів яд...
У вечірнім липневім саду
Я по стежці знайомій іду.
Сад шумить,
ой шумить мені сад...
Не вернутись ніколи назад.

Дні ідуть, пролітають літа,
Стануть сивими брови мої...
Одлетять у далекі краї,
Наче казка моя золота.
Недоспівані, співи мої...
Одшумлять, як у осінь гаї...

Пригадаю посадку, село,
Тумани і між вербами сміх...
Перші промені співів моїх
В час, як серце моє розцвіло...
У хитанні дерев золотих
Перші промені співів моїх.

Тишина у кімнаті моїй,
Я дивлюсь з-під опущених вій.
Як цвіте за вікном калина,
У кімнаті моїй тишина...
І душа, як ставок золотий.
Тільки споминів хвилі по ній...

ВОЛ. СОСЮРА

Д-р Тома Лапичак

ЗАВДАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРІВ НА ЕМІҐРАЦІЇ

Обов'язок поодиноких лікарів індивідуально, а в більшій мірі обов'язок зорганізованих українських лікарів у своєму професійному товаристві — дбати про належне інформування зовнішнього світу про справи і події, яких ми були живими свідками і відносно яких маємо певний життьовий досвід. Не треба пригадувати, яка велика це відповідальність українського лікаря займати критичне, обдумане й переконливе становище до проблеми скомунізованої охорони здоров'я в Совєтському Союзі. Спеціяльно під сучасну добу, що характеризується великими соціяльними змінами і що веде за собою поступовий пересув системи охорони здоров'я від одиниці, громади, спілки, товариства на державу.

Але це не одиноке наше завдання. Зорганізована лікарська професія на еміґрації має і певні завдання супроти себе самої. Адже вільної лікарської професії в західньому розумінні у підсовєтській Україні немає. Професійні організації пироґівського типу, що їх завданням було б обороняти лікарські, станові, соціяльні і політичні права і що об'єднували б вільних від держави і політичної системи професіоналістів; що плекали б станову професійну свідомість, етику, мораль, почуття соціяльно-ідейної відповідальности; що протиставили б себе іншим суспільним станам і об'єднанням, як окрема з питомими обов'язками і правами група; асоціяції з певними політичними амбіціями, завданнями; що становила б певний фактор соціяльної міжстанової чи навіть міжклясової рівноваги і тим сповнювала ролю протидиктаторського і протирежимного наставлення; що становила б і нормувала б етичні і моральні кодекси, позем загальної і лікарської освіти; що аранжувала б дискусії поміж лікарями з ділянки професійної поведінки — словом, що становила б вільну професію з її власним морально-організаційним проводом, — в Україні нема. Є медичні робітники, головне завдання яких виконувати накази державно-партійної політичної машини.

Не треба пригадувати, як жорстоко большевицька система розгромила вільну лікарську професію. Коли не вдалося добровільно перетягнути більшість лікарів в рямки большевицького „Медсантруду" (заснованого в 1919 р. на противагу вільним професійним лікарським асоціяціям, зорганізованим і зцентралізованим у Всеросійському Союзі Медичних Асоціяцій) тому, що політично переважаюча маса лікарів була противниками большевиків, тоді прийшла заборона тих асоціяцій, а потім терористичне переслідування включно з фізичною ліквідацією. Сьогодні Медсантруд (професійна спілка лікарських працівників в Україні) є організацією не лікарів, а медичних робітників, в якій фельдшери, санітари, костоправи та шпитальні помічники мають вирішний вплив. Станової лікарської свідомости нема, станова етика така, як диктує партія, станові інтереси, які диктує уряд. Про зорганізовану акцію, навіть символічний жест в обороні чести й доброго імени лікарів нема мови.

В обличчі такого стану на еміґраційних українських лікарів спадає обов'язок плекати й контунуувати навіть у гібернаційній формі ту духову й ідейну атмосферу серед лікарів, що в краю є заборонена як великий політичний злочин. Лікарська професія у кожній вільній країні, у високорозвиненій суспільності є чинником з питомими їй завданнями, претенсіями і обов'язками. Вони випливають з глибокого розуміння природних, духових, біологічних та суспільних потреб даної професії і тих осіб, що їм доручено їх лікувати. Цього не можуть вирішувати ніякі інші чинники, а тільки й виключно самі лікарі. Старша ґенерація лікарів в Україні майже на вимерті. Нову ґенерацію режим намагається виховувати в дусі тієї московської лікарки, що денунціювала своїх колеґ у містифікованих і ніколи ними не поповнюваних злочинах. Очевидно, що навіть найжорстокіший терор не може вбити в людині почуття справедливости і пристойности. Але ми знаємо також, що виховання і звичка — це друга натура людини, і як покоління виховане, так воно діє і реаґує, не зважаючи на те, що потенційно воно спроможне діяти інакше. Тим то й конечно нам на еміґрації плекати ті традиції, питомі лікарській професії в цілому світі, а тільки заборонені й викляті в СССР, а саме, що найвищим добром лікаря є добро його пацієнта, а не добро партії, уряду, економічної продуктивности і т. д. У конфлікті поміж добром пацієнта та інтересом правлячої кліки лікар завжди і всюди боронитиме добро та інтереси хворої людини. Що він не буде видавати посвідок так, як йому наказує партія, що він не буде підписувати свідчень так, як йому наказує партія, що він не буде затаювати об'явів недуги так, як йому наказує партія. А так власне наказано робити совєтським лікарям: співати осанна урядові за „квітучу" охорону здоров'я в той час, коли кожному відомо, що в СССР є найбільша смертність, найнижчий життьовий стандарт, найменше ліжок і обслуговуючих їх лікарів на процентовість населення, що немає там найпримітивніших ліків для населення, що кожний там мусить платити примусовою дорогою за цілу систему охорони здоров'я, що там найбезоглядніша диктатура і терор над лікарською професією і т. д.

Чи є можливим еміґраційним лікарям це сповнити? Таж нас у відношенні до наших колеґ лікарів в Україні так мало; ми розкидані по цілому світі, живемо в різних державах, в різних політичних і суспільних й економічних обставинах. Так, це правда. Але правда й те, що коли большевицька влада закладала Медсантруд, то до нього вписалося тільки 900 лікарів на весь СССР. Потім прийшло більше, але — під терором. Нас сьогодні в ЗДА коло 700 лікарів. Чисельно — це не мала позиція, а морально вона сильніша від багатьох тисяч лікарів в Україні, бо ми тут є вільними лікарями, а не компульсивно підданими контролі партії і уряду, який є наскрізь до всього, що українське, ворожим і чужим. Тисяча українських лікарів на еміґрації — це велика позиція. Свого часу на першій еміґрації в Чехословаччині було їх далеко менше, але вони почали видавати одинокий на весь світ медичний журнал українською мовою — журнал, що його до 1925 року не було навіть у т. зв. українській соціялістичній республіці, де тодішня статистика виказувала понад 20,000 лікарів. А сьогодні, хоч в Україні є 60,-899 лікарів, вони не можуть видавати навіть такого журналу, яким є наш „Лікарський Вісник", що виходить у ЗДА і є під сучасну пору єдиною трибуною вільного професійного слова і думки українських лікарів у світі. Це велика позиція і варто, щоб над нею призадумались в першу чергу самі лікарі. Ті, що дали ідейний і жертвенний приклад під це діло, що дали почин організації українських лікарів на еміґрації, що дали почин до заснування нашого медичного журналу і його в несприятливих умовинах ведуть, до речі, одинокий медичний журнал в ЗДА в не-англійській мові, бо інші національні групи, численніші від нас (поляки, литовці, німці і т. д.) такого журналу не мають — доконали великого діла. Варто, щоб загал нашого членства над тим призадумався і це належно оцінив, а слідом за тим, щоб призадумалися й наші ширші громадські кола, відповідальні за наш національно-визвольний процес на еміґрації. Тут робиться історія, і це речі, що в майбутньому виявляться величезної ваги починами.

Можна б ще наводити багато більше важливих завдань, що їх ставить життя перед професійною організацією того типу, якою є наше Лікарське Товариство. Завдання ці сягають так у глибину, як і в ширину наших індивідуальних, суспільних і національних потреб. Але вже з того, що сказано, без сумніву виходить, що і їх досить для того, щоб оправдати існування тої організації.

Українська суспільність взагалі, а в першу чергу самі лікарі, повинні бути вдячні тим нашим колегам, що виявили першу ініціятиву, перші зусилля і власний досвід для заснування так важливої і потрібної нам на еміґрації станової організації. Яка ж може бути краща їм за їх труд заплата й подяка, як не готовість піддержати задумане їх діло, розбудувати, поширити, закріпити і піднести до таких висот, як їх вимагають наші потреби і як їх уявляли собі їх засновники. Не сумніваємося, що спільнота українських лікарів на еміґрації, що саме незадовго відбуватиме свій Другий З'їзд в Шикаґо, займе таку саме поставу.

З наших буднів

ЗА СПІЛЬНИМ СТОЛОМ

Недавно, на одній публічній доповіді в Ню Йорку, я був просто вражений тим, що побачив на залі: за президіяльним столом сиділи дружньо, один коло одного, такі непримиренні антагоністи, як проф. В., ред. Г. проф. Б. і ще один меценас. Сиділи, як нормальні люди, балакали, обмінювались думками, навіть усміхалися і спільно відфотографувалися!

Якийсь земляк, що сидів поруч мене, сказав не без легкої іронії:

— Бачите, що робиться, пане фейлетоністе?.. Два роки тому, пригадую, ви подали це, як першоквітневий жарт що погодилися мельниківці з бандерівцями. Сьогодні — це радісна дійсність!

Ну, і слава Богу! Подай Господи, щоб з мене завжди був такий поганий пророк. А наша еміґраційна дійсність таки справді починає злегесенька рожевіти, прояснюватись. От, торонтський тижневик вдаряє у фанфари радости, що там у них засіли до спільного столу СУМ і МУН та договорились влаштувати разом Свято Героїв.

Слава! Тричі слава!.. Хоч, беручи справу на тверезо і, як то кажуть, на хлопський розум, то фактично не знаєш, де тут причина до такої безмежної радости? Хтось, це зорієнтований яклід у наших політичних джунглях, міг би поставити на здоровий толк питання: „Що ж це справді за досягнення? Що в тому надзвичайного, що дві українські націоналістичні організації молоді хочуть влаштувати спільне свято?"

Ба!.. Воно, ніби, так і не так. Для когось це може бути нормальна річ, для нас, що пам'ятаємо трагічне таборове лихоліття, таке договорення двох середовищ — це майже чудо! Або, як казав пан Виборний з „Наталки Полтавки": „Лучше горобець в жмені як журавель на небі". Якщо ми не всилі спромогтися на якісь інші успіхи в нашій політиці, то радіймо хоч з того, що починаємо сідати за спільний стіл.

А це не така легка справа! Не штука то прийти і сісти, бо, поперше, зараз стає руба питання, хто перший простягне руку і скаже — сідаймо. А потім — хто сяде посередині, а хто трохи потісниться і сяде збоку, кому припаде честь і шана відкривати параду, а кому замикати і т. д., і т. д.

Для прикладу — ілюстрація: редакція нашого щоденника одержала з однієї місцевости радісну новину, що там обидва середовища створили спільний Комітет для вшанування пам'яти полковника Коновальця. Розуміється, редактор надрукував цю вістку на першій сторінці газети з відповідним коментарем. Та ще на газеті фарба не обсохла, як від того самого кореспондента прийшло алярмуюче письмо: „Ґвалт! Спростуйте попередню вістку! Нема об'єднання! Комітет розлетівся!"

Тяжкий-важкий і тернистий шлях до об'єднання української еміґрації! І нелегка роля цих відважних, що беруться очищати той шлях від грязи й каміння, якого так багато накопичилося на ньому. І я вірю, що це дуже добра ідея, що наші середовища сідають за спільний стіл, покищо в ім'я того, щоб спільно пошанувати заслужених покійників.

Покійники, можна сказати, це люди безпечні. Вони вже не торгуються за місце при спільному столі, не дбають за гонори, почесті, титули ні за партійні „джоби". Їхнє царство не від світа цього. Та їх світлі духи, в сузір'ях Вічности, сповняються щастям, може й більшим за всі розкоші Раю, що їхні імена не залишаться в історії рідного народу символами розбрату, роздору і ненависництва.

Ікер

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(6)

Висновок із того той, що ті представники нашого руху, які дійсно хочуть корисно прислужитися народові, повинні йти на Україну і там творити здобутки, посилюючи тих наших людей, що тепер там ведуть цю роботу. Розглядаючись серед чільних представників нашого руху, уряд наразі, крім мене, не бачить нікого, з ким можна було б говорити. Щобільше — мій поворот міг би створити певний, корисний урядові перелом в настроях і тенденціях націоналістичного руху.

Мій гість вказав мені, що стверджує наявність інтересу до нашої акції збоку певних комсомольських і націонал-комуністичних кол, при чому цей інтерес найбільше — оскільки йде про осіб — пов'язується ніби зі мною. Він не може пояснити, чому, але стверджує, що моя особа найбільш толерована в Україні, мене вважають теоретиком і практиком націоналізму. Може, — сказав він, — це пояснюється тим, що, при галицькій більшості, ви, як наддніпрянець в ПУН, виказали найбільшу активність. Все це дає урядові підставу думати (і це висказує він мені цілком відверто), що моє переключення в радянський табір мало б велике значення, бо в цей спосіб уже перші прояви нашого руху в Україні були б спаралізовані й послаблені. Ясно, що від мене уряд вимагав би в Україні виступів і цілої серії лекцій, де я мав би викривати дотеперішні „помилки".

Говорить все це він мені виразно і може навіть безцеремонно, але не тому, що уряд уважає мене за безхребетну людину, яка має здібність переходити з табору до табору. Дивляться там на мене цілком противно, хоч і знають не лише всі версії, а навіть точні джерела кваліфікування мене „польським" та інших чинників аґентом. Уряд такі провокації відкидає й трактує мене з усіх членів ПУН за людину, яка найменше здібна себе розмінювати і посідає навіть певні прикмети фанатизму. Але це уряду не лякає. Там переконані, що моя участь у нашому русі — це помилка і непорозуміння. Досить мені буде приїхати в Україну й приступити до роботи, як я сам переконаюся в фатальності своїх помилок і стану одним із тих, який чолом буде захищати радянську владу.

Я не буду наводити зміст моїх відповідей і арґументів, бо ви й так легко можете їх передбачити. Назагал гість твердив, що я помиляюся, і в тому вся моя сучасна трагедія. Зокрема, зовсім у відмінний спосіб трактував постать і діла Постишева, якого добре знає і якого вважає за чесну, ідеальну людину, що прагне добра для України. Все те, що тут пишуть про нього, — брехня...

Далі він, вказавши на потенціяльні можливості нашого руху, сказав, що цей не має провідників, які ту потенцію використали б навіть при найбільш сприятливих умовинах. Попросив у мене дозволу схарактеризувати окремих представників ПУН, вказуючи, що говорить це не від себе, а подає опінію про нас усіх, де ми дуже добре відомі. Вийнятком з усіх — ви і я. Про мене мова вже була. Щодо вас, то ви — людина розумна і добрий тактик. Не маєте, одначе, прикмет вождя, на яку то ролю рефлектуєте. На Україні знаний (підставно чи безпідставно — це інша справа), як німецький аґент, і це навіть у прихильних до нас колах вашій особі дуже шкодить. Як галичанин, ролі в Україні не відіграєте. Про інших опінія ще гірша. Гість навіть перед тим просив мене не ображатися за моїх приятелів, бо не хоче завдавати мені прикростей або змушувати до реаґування, а подає лише опінію уряду: 1. Андрієвський — „інтеліґентський суб'єкт з містичними шуканнями. В практиці — ніщо. Людина — не наша і не ваша". 2. Мартинець — „пильний працівник. Обмежений. Нічого не видумає і не дасть більшого". 3. Богуш — (дійсне прізвище знає безперечно) — „отставной человек", себто „здемісіонована людина". 4. Ріко Ярий (так сказав) — „зручний практик, добрий аґент для доручень, людина політично примітивна, крім того чужа". 5. Онацький — „нічого собі, як публіцист. Обиватель, міщанин". 6. Капустянський — „людина безхребетна. Піде туди, хто більше дасть. Знаю, що давали йому уенерівці гроші (1500 фр.), і він у свій час до них не пішов. У вас має 500 фр. (яка точність!). Різниця в цій і другій сумі невелика, щоб на підставі того робити осуд про його стабільність. Випадкова в русі людина". 7. Сушко — „типовий офіцер, нічого собою не уявляє". Згадав і Бойкова, говорячи про діяльність місцевого Союзу, про який там також усе знають. „Типовий примітив". „Українське Слово", яке видає, — це для вас самих скандал. Салдафонська публіцистика. Дивуюся, що дозволяєте щось подібне видавати".

Назагал виявив надзвичайну поінформованість в наших справах. Я мусів зробити великі зусилля, щоб, слухаючи це все, робити байдужий вигляд. Хвалив натомість „Розбудову Нації", „Новий Шлях" і „Українського Націоналіста". Дійшло до того, що відозву в 1-му числі „Українського Націоналіста" признав за мою. На мій запит — чому так думає, відповів, усміхаючись: „Пізнати по стилю..."

Далі зазначив, що рік тому при харківському апараті створено спеціяльний відділ, завдання якого полягає в студіях і обсерваціях нашого руху, людей, виявів, плянів і т. д. Кинув при тому:

— Нехай не дивує вас наша поінформованість. Ми все знаємо. І вміємо знати, коли того хочемо...

Говорено про акт Лемика. Признав його „безглуздим". Висказався, що повинні в дальшому мати тут почуття міри. Бо можуть бути „реванші", і то по всій лінії...

Конкретно — найбільший інтерес у русі представляю для них я, і мене хоче уряд до себе приєднати. Коли тверезо думаю, мушу на цю пропозицію пристати:

— Погляньте навколо себе! Де ваша база? Де ті люди, які б могли зробити те все величезне, до чого маєте аспірації? Ви матимете проти себе весь нарід і т. д.

Що відповідав я на все це, також не описую, бо і так для Вас ясне.

Наприкінці він заявив, що можу думати впродовж двох-трьох місяців і дати відповідь. Час це чекає... Коли б я, одначе, хотів поїхати в Україну на місяць, два, для обсервації і розмов із членами уряду, то це можна полагодити за кілька днів. Ґарантії своєї безпечности я можу сам встановити і їх ставити умовою, яку там приймуть.

На все це я відповів по всіх пунктах — ні.

Розійшлися ми в глуху ніч, коли не було трамваїв.

ПАМ'ЯТІ ВЕЛИКОГО ВЧЕНОГО

(У першу річницю смерти проф. М. Глобенка)

Восени 1946 року, в колишній казармі „Ля Гарде", а тодішньому таборі переміщених осіб в Ашаффенбурзі, я зустрів людину, що носила прізвище Микола Глобенко.

Прикрі були це часи: люди мусіли прибирати інші прізвища, люди мусіли подавати невірні місця народження, люди мусіли вважати, коли йти митися до загальної вмивальні, щоб око донощика не доглянуло знаку під пахвою, люди мусіли фальшувати метрики — одне слово, мусіли вириватись від марива жахливішого, ніж сама смерть: від репатріяції.

І ось людина, що звалась тоді Миколою Глобенком, мусіла робити те саме, що й інші: виректися свого родового прізвища Оглоблин, виректися свого місця народження на Слобожанщині, свого минулого педагога і науковця. Ми були сусідами з проф. Миколою Глобенком і його дружиною Серафимою Вікторівною. Ми швидко відкрили, що можемо говорити між собою свобідно, він швидко відкрив мені своє правдиве прізвище, а я йому своє „воєнне-злочинне" минуле — Першу Українську Дивізію. І ми один одного зрозуміли. Ми ж обидва, сусіди, мали „чорне піднебіння".

Хто з кількох тисяч людей, які перебували тоді в Ашаффенбурзьких таборах, знав проф. Миколу Глобенка, напевно його не забуде ніколи. Тиху, хоч енергійну, скромну з великим знанням і незвичайним тактом людину, яка, як ніхто, підходила під це окреслення, що його надається лише небагатьом: справжній европеєць, Европеєць з великої букви.

Складні умови таборового життя і „таборової політики" тих часів не одного заводили в сліпий кут, не одного змушували робити менші чи більші помилки, заганятись задалеко сюди чи туди. В цих трудних умовах проф. Микола Глобенко, тоді викладач таборової гімназії, зумів завжди зберегти ясний осуд ситуації і спокійний назовні вигляд, хоч як дуже боліли його всі ті чвари і непогамовані вияви таборових „політиків".

Велику силу духа і завжди погідну вдачу зберіг Микола Миколайович також під час важкої хвороби, яка завела його до операційної залі в таборовому шпиталі. Після важкої операції, коли можна було вже його відвідувати — він дивував усіх своїм спокоєм і витривалістю. „Роботи так багато, — говорив проф. Глобенко, — а оці доктори не пускають..."

Скільки цікавих і мало, а то й зовсім невідомих подій з підсовєтських часів знав Микола Глобенко! Він умів з незвичайною пластикою розказати про жахливі часи воєнної окупації Харкова німцями, коли на темних і порожніх вулицях міст, де він колись викладав в університеті літературу, а опісля працював в редакції газети „Нова Україна" — коли на цих вулицях гойдалися трупи повішених німцями людей з табличками на грудях...

Він розповів, як під час похорону Миколи Хвильового, коли в певний момент була можливість, що прийде до зудару з міліцією і енкаведистами, присутні українці взялися за руки, щоб відперти можливий напір. „І ось я побачив, що рука того, хто стояв коло мене, належала невеликому чоловікові з палкими очима... Я пізнав його: це був Йосип Гірняк!" — розповідав проф. Глобенко.

Я мав честь супроводжати проф. Глобенка до Мюнхену з Ашаффенбурґу, коли він їхав до нас, до „Української Трибуни", щоб там обняти пост начального редактора. І з тих часів залишився мені спомин про нього: завжди такий же погідний, завжди спокійний, хоч тодішні умовини праці в „Українській Трибуні" не належали до нескомплікованих. І завжди, коли здавалось, що в Редакції ось-ось вибухне якась буря, він знаходив якийсь анекдот з часів „українізації", чи дотеп з часів НЕП-у — і настрій був знову врятований.

„Пишіть, — говорив мені мій тодішній шеф, проф. Глобенко, — не лише про те, що тут робиться, щодня, для газети... Але пишіть, так, знаєте... Про те, що пережили, про всіх ваших хлопців з Дивізії, — інакше забудеться і злі люди викривлять те, що ви всі там творили. Обов'язково пишіть! Прийде час — може ще не сьогодні, може завтра, і тоді вас слухатимуть, вас читатимуть і вас всіх — шануватимуть".

Розійшлися наші шляхи з проф. Миколою Глобенком. Він виїхав до Сарселю, щоб продовжувати діяльність науковця, журналіста, літературознавця і вченого. Він став редактором Енциклопедії Українознавства, працюючи як найближчий співробітник проф. В. Кубійовича. Поява першої частини Енциклопедії — це у великій мірі заслуга Миколи Глобенка.

Він був також заступником головного редактора і літературним редактором другої частини Енциклопедії, яка саме тепер появляється. Незвичайна ерудиція, глибоке знання українознавчої культури і української мови були тими чинниками, які зробили з Енциклопедії те, чим вона є, а саме зразковим з мовознавчого і наукового боку твором.

А при цьому, один з найбільших сучасних знавців української мови і літератури, професор Глобенко ніколи не давав відчувати своїм співробітникам своєї вищости. Він повчав і виправляв, але не виявляв ніяких познак „всезнайства", все одно, чи йшло про газету, статтю, оповідання, п'єсу чи поезію.

Минулого року, 29 травня 1957 року після важкої недуги Микола Миколайович Глобенко-Оглоблин помер у південно-французькому місті Мужоні. Була це велика втрата не лише для української науки й літератури, але ще більша може втрата для всіх численних друзів і товаришів праці цієї великої людини.

Як повідомляють, ці власне товариші праці й наукові установи мають намір вшанувати пам'ять Покійного збірником, до якого мали б увійти недруковані його твори. Треба сподіватись, що ця справа знайде підтримку всього свідомого українського громадянства у вільному світі.

***

На південно-французькому цвинтарі спочивають тлінні останки людини, що народилась як Оглоблин, померла як Глобенко. Одна з безчисленних жертв уярмленого українського народу, один з безчисленних вигнанців з великої країни, яка могла б дати стільки світовій культурі, якби цей світ зрозумів страждання великого народу, сином якого був Микола Оглоблин-Глобенко.

Хай слова цього спомину залетять через континенти і океан і хай обернуться у китицю квітів, таких, як ті, що ростуть на зеленій Слобожанщині, і хай заквітчають вони далеку могилу великого сина нашого народу та облегшать біль тій, що ділила його шлях вірно аж до кінця, Серафимі Вікторівні — Його Дружині.

Олег Лисяк

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Потакет, Р. Ай.

Відзначення Роковин Вождів.

Річницю геройської смерти Головного Отамана Симона Петлюри та Основоположника націоналістичного руху Євгена Коновальця, відзначили українці Потакету 25-го травня ц. р. святочними сходинами.

Це відзначення Великих Річниць відбулося заходом Українсько-Американського Клюбу, одинокої організації у нашому стейті, що не поминула мовчанкою цих трагічно-великих річниць, солідарно включаючися у спонтанну акцію зорганізованих по всім усюдам українців для вимково торжественних відзначень двох Велитнів Української Революції.

Програма з огляду на місцеві обмежені можливості була скромна, а число присутніх на святочних сходинах доволі мале. Святочні сходини в присутності коло 30 присутніх відкрив голова Клюбу, д-р Ярослав Коропей, згадавши коротко про вагу відзначуваних Річниць, та попросив до слова п. Лева Коника, який боровся під прапорами Головного Отамана С. Петлюри. Він накреслив постать Головного Отамана, очолювані ним походи Армії УНР, Його скитальський шлях і мученицьку смерть на паризькому бруку з руки московського аґента, та вкінці діяння Його Духа й після смерти, що сповняє завзяттям всіх українців до дальших змагань.

Слідувала деклямація 8-літнього хлопця Кричківського, який гарно виголосив вірш „Мій рідний Край".

Д-р Осип Коропей виголосив доклад про Євгена Коновальця, з'ясовуючи етапи його історичного діяння, як творця й команданта Січових Стрільців, як Команданта УВО й Голови Проводу Українських Націоналістів. Накреслена могутня постать Євгена Коновальця на тлі сучасної йому дійсности, на тлі кермування ним спонтанно розгорненим націоналістичним рухом, — та постать вирикула перед присутніми осяяна поливугідним ідеалізмом, сповнена небуденними здібностями справжнього провідника, з усіма атрибутами некоронованого Вождя Нації, що зайняв це почесне, повне небезпек, провідне становище після геройської смерти Симона Петлюри.

Присутні з належною увагою й глибоким відчуттям слідкували за ходом думок промовців та розходилися додому вдоволені, що своєю присутністю приєдналися до могутнього почесного гимну на честь двох Великих Будівничих Українського Націоналістичного Фронту.

О. К.

Іван Я. Хамуляк

Не тільки 10-літній ювілей

Не зважаючи на все, ми, українці любимо організації, любимо зорганізоване життя. Наші давніші іміґранти в міру своїх потреб і можливостей, творили і вели різні громадські організації, менше або більше успішно, включаючи до них своїх дітей. Іміґранти з останнього десятиліття або включалися в давні існуючі, або створили нові організації, громадські, політичні, професійні, виховні і другі.

Перед десятьма роками в Ню Йорку група ентузіястів українського спорту творила Український Спортовий Клюб. Це був, оскільки нам відомо, перший українсько-американський спортовий клюб, що в програму своєї праці включив передусім копаний м'яч, що так широко розповсюднений по всьому світі. Ця група ентузіястів була в тому часі усім: членами, управою, змагунами, а навіть зразу одинокими глядачами своїх імпрез. Але ті ентузіясти цим не турбувалися, воли вперто і послідовно змагали до своєї мети: мати в Ню Йорку поважний український спортовий клюб.

По десяти роках пройденого шляху їх ентузіязм виправдався у сто відсотках. Нині на терені Ню Йорку і Метрополії українсько-американське зорганізоване життя має в Українському Спортовому Клюбі без сумніву одного із найповажніших партнерів. Знову ж весь спортовий загал має теж серіозного, гідного уваги і признання конкурента. А Український Спортовий Клюб в Ню Йорку має вже свою добру десятилітню історію.

Професійні спортові організації є звичайно бизнесовими підприємствами. Працівники і змагуни такого підприємства є платними. Робиться там все, що потрібне для ведення підприємства. Знову ж аматорська спортова організація — це громада симпатиків спорту, яка веде свою працю безплатно; одиноким стимулом і заохотою в їхній праці це любов до спортового життя, спортових осягів. І одні і другі форми спортових організацій мають свої сильні і слабі сторони. Ми, особисто, однак маєм більше респекту і признання для аматорства в спорті, бо це ж є суттю спортової діяльности.

Чим важлива є діяльність Українського Спортового Клюбу в Ню Йорку? Відповідь на те питання, буде теж і відповіддю на те саме питання у відношенню до інших аматорських спортових організацій. А вона є:

1) Спортовий Клюб гуртує десятки молоді, жалібної змагу, громадської активности і в той спосіб держить її здалека від великоміського життя.

2) Ця молодь знає, що вони „Юкрайніянс" і як такі кожного тижня в міру своїх спроможностей (а вони часто таки поважні) гідно репрезентують тих „Юкрайніянс" на різних спортових імпрезах.

3) Спрагненому спортових імпрез громадянству, ця наша молодь дає змогу їх переживати.

4) Змагуни, члени й Управа Українського Спортового Клюбу і морально і матеріяльно стоять завжди готові помогти там, де робиться якесь корисне діло. Чи українська Церква в Новому Ульмі в Німеччині, чи українська школа в Ню Йорку, чи якась інша того роду акція має між своїми жертводавцями, теж завжди УСК — Ню Йорк.

5) Своєю поведінкою та спортовими осягами ця наша молодь добуває респект і пошану серед американців, німецького, чеського, швайцарського, французького, жидівського, грецького та іншого походження.

Відзначення десятиліття УСК в Ню Йорку це не є звичайна собі імпреза якоїсь чічим незамітної організації. Ми думаємо що своєю працею й осягами ця організація заслуговує на признання не лише самих симпатиків спорту та батьків тих молодих змагунів, але вона має моральне право звернутися до всього нашого громадянства і просити допомоги якнайвеличавіше відзначити цю небуденну подію.

Виданий Альманах дозволить усім пізнати працю тієї організації, працю, якої ніхто не може легковажити. Тому — святкуймо десятиліття діяльности УСК-у — Ню Йорк — якнайбільше урочисто.

Мічелл закликає Конґрес ухвалити закон для охорони робітничих фондів

Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл зізнавав на Підкомісії Праці в Палаті Репрезентантів і закликав Конґрес, щоб ухвалив закон, який охороняв би добродійні робітничі фонди, якими завідують робітничі організації. Мічелл твердив, що громадянство є занепокоєне тим, що слідства на сенатській комісії виявили були великі надужиття добродійними фондами в деяких робітничих спілках. Члени підкомісії випитували Мічелла про те, де, згідно з новим законопроєктом, мала б кінчатись влада федерального уряду і стейтових леґіслятур. В одному місці урядового законопроєкту говориться про те, що стейтові леґіслятури мали б право діяти там, де відмовила діяти Крайова Рада Робітничих Відносин.

● **В Ізраїлі** перебувають тепер три видатні американські фізики, спеціялісти атомової енерґії: проф. Дж. Роберт Опенгаймер та лавреати нагороди Нобеля — проф. Гаролд С. Ури з Шикаґо і проф. Фелікс Блох з Стемфордського університету.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Молодий український маляр Зеновій Онишкевич** бере цього року уже четвертий раз із черги участь у виставці акварелі і графіки, влаштовуваної Американським Крайовим Мистецьким Клюбом у Ню Йорку в днях 21 до 31 травня в годинах 12 до 6 вечером. У цьогорічній виставці Онишкевич репрезентований красвидом „Кетскільські гори".

● **Почесним докторатом Українського Вільного Університету у Мюнхені** наділила Професорська Колеґія цього ж Університету Веч. о. Йосафата Жана, ЧСВВ, за його наукову, зокрема музейну працю, що нею займався він на терені Канади, зокрема в Мондері, де зібрав у тамошньому Українському Музеї незвичайно важливі пам'ятки до української історії, рукописи, перводруки і різні архівні матеріяли. Під час першої світової війни о. Йосафат Жан, який походить з родини канадійських французів, працював у дипломатичній службі при уряді ЗУНР і в 1920-23 рр. був уповноваженим представником ЗУНР до Ліґи Націй.

● **Новіціят оо. Василіян** буде ще цього року відкритий у Глен Ков (ЗДА) для молодих кандидатів Василіянського Чина. Торжественне відкриття відбудеться в неділю 22 червня, а довершить його Апост. Екзарх Стемфордського Екзархату Преосв. Кир Амвросій Сенишин ЧСВВ, після архиєрейської Служби Божої Канадійська Василіянська Провінція має свій новіціят при манастирі св. Петра і Павла в Мондері, в Алберті, де досі відбували свій новіціят і василіянські кандидати з Америки.

Радіовий Концерт Юрія Богачевського

ЮРІЙ БОГАЧЕВСЬКИЙ

В суботу, дня 31-го травня 1958 р., год. 7:30 веч., на хвилях радіовисильні WFUV-FM (90'7), в програмі Фордгамського Університету, виступить бас-баритон Юрій Богачевський, який відспіває твори Гендля, Моцарта, Лисенка, Верді, Мусорґського та Соневицького.

Вроджена музикальність Юрія Богачевського, його густий теплий голос, його зовнішній вигляд і бездоганна поведінка на сцені, як також легке орудування англійською мовою — влегшують йому працю у вибраній ним професії і він може вже тепер записати на свій рахунок чимало поважних мистецьких досягнень.

Минулого літньо-осіннього сезону Юрій Богачевський виступав в музичних комедіях: New Moon, Pajama Game, Silk Stockings, Brigadoon, Can-Can; він успішно виступав в цьому ж. році на хвилях радіовисилень WNYC, WEVD, WRFM.

Зимою він співав ролю командаторе в опері Моцарта Дон Джійовані, виставленій оперовою компанією "Ansonia Opera Circle" в Ню Йорку і в Ґрейт Нек, як також ролю Альфонза в опері „Жінки всі, однакові", виставленій оперовою компанією "New York Opera Players". Ім'я нашого молодого співака було згадуване в американських щоденниках, включно з Ню Йорк Таймсом та Н. Й. Геральд Трібюн.

Цієї весни Юрія Богачевського заанґажувала "Peterson Theatrical & National Concert Artist Inc." до сольових виступів. Крім цього, він підписав уже контракт на літні виступи (12 тижнів) з компанією "Finger Lakes Summer Theatre" в Скінеателіс, Н. Й., де виступатиме в музичній комедії та оперетці.

З важливіших його виступів перед українською спільнотою, треба згадати його виступи зі сольоспівами: на великій Ювілейній Академії з нагоди 100-ліття Івана Франка в Ню Йорку, в травні 1957 р., на Шевченківській Академії в Ню Йорку, в березні 1958 р., на Святі Незалежности в Сиракюзах, в лютім 1958 р., на ювілейному Святі в честь Олександра Архипенка в Ню Йорку, восени 1957 р., на імпрезах Об'єднання Українських Письменників „Слово" і молодих образотворчих мистців в Ню Йорку та ін.

З виступів перед Українською Громадою треба особливо підкреслити виступ Юрія Богачевського на „Союзівці" літом 1957 року під час відкриття пам'ятника — Тарасові Шевченкові.

Замість квітів на могилу бл. п. ІВАНА КІНАЛЯ складаю — $ 10.00 на Залишенців в Европі. ХРИСТИНА ФЕДЧИШИН з Родиною в Карнеґі, Па.

Замість квітів на домовину бл. п. Йосифа Дереш-Николишин зложили на будову української католицької церкви в Новім Ульмі, Баварія, Німеччина по $ 15.00: ПАРОХІЯНИ ЛУДЛОВА, Масс.; РОМАН І ОЛЬГА ГАНКЕВИЧІ, Ню Йорк; о. НИКОЛА ДЕРЕШ, Людлов, Масс.; д-р О. ДЕРЕШ, Ратерфорд, Н. Дж. Разом $ 60.00

Спорт

ВИСОКА ПЕРЕМОГА УСК „ЛЬВІВ"

Клівленд. — Дня 25 травня 1958 в змаганнях за футбольне першенство огайської ліги, УСК „Львів" — хоч послаблений браком Пришляка, Бедика, Фльореска й Личка, високо переміг „Саксонію" вислідом 7:1 (4:1).

Стрільці воріт: Клек і Гурин по 2, Кравець і Капустянський по 1, одна самовбивча.

В команді переможців виступили по довшій перерві Олинець і Галяревич, виконуючи задовільно свої завдання оборонця й помічника. В чергових змаганнях проти „Польонії" в дні 1 червня скріпить склад ще й помічник Гіщинський, що павзував декілька тижнів в наслідок контузії руки. **МС**

ЧЕРГОВА ПЕРЕМОГА УАСТ РОЧЕСТЕР

УАСТ — Рочестер — ОЛБАНІ СК 3:0.

Рочестер, 18 травня. — П'яті з черги змагання за першенство Норт - Вестерн Ню Йорк Стейт ліги українці виграють проти Олбані СК 3:0.

З самого початку гри українці накидають сильне темпо і цілий час напирають на ворота противника. Та на жаль поміч та оборона Олбані СК покищо вміло паралізує всі акції українців. Щойно в 25-тій хвилини гри Тимченко стріляє першого ґоля. Піднесені на дусі УАСТ-івці ще більше посилюють темпо і кілька хвилин пізніше зі стрілу П. Івасева м'яч знову опиняється в сітці противника.

Друга половина дещо слабша. Помітне змучення змагунів, та помимо того УАСТ-івці здобуваються ще на одного ґоля, і вислід 3:0 в користь УАСТ — Рочестер залишається до кінця змагань.

Можна було запримітити, що змагуни в дещо кращій кондиції, як на змаганнях проти італійців, що можна завдячувати Ю. Заплатинському та Р. Куцеві, які докладають всіх зусиль, щоб підготовити змагунів фізично і технічно да дальших змагань проти сильних клюбів нашої округи, з якими вони ще цього сезону мають змагатися.

Склад УАСТ — Рочестер: Залінський, Іван Гревен, Дичківський, „Зип", Рав, М. Когут, Мельник, Лой, Тимченко, Когут II, Янчак, Курт.

Голі стріляли: Тимченко, Івасів, Рав. **М. С.**

Створено Український Телевізійний Комітет

Нюарк. — 17 травня 1958 року зорганізовано тут Український Телевізійний Комітет Ню Джерзі, Ню Йорку і частини Коннектикат. Збори відбулися 17 травня ц. р. в Українській Централі в Нюарку. На зборах були присутні делеґати з різних місцевостей. Зборами керувала президія в складі: Мирон Леськів з Нюарку, голова президії, Андрій Кійбіда з Мейплвуд, секретар в англійській мові, інж. Володимир Янів з Картерет, секретар в українській мові. Коротку доповідь про ціль і завдання Телевізійного Комітету виголосив п. М. Леськів, після якої зав'язалася дискусія, в якій багато промовців висловлювалося за тим, щоб телевізійний комітет працював, як самостійна одиниця при участі і фінансовій підтримці українського суспільства. Завданням комітету є заінтересувати телевізійними програмами громадянство і показати американському глядачеві українську історію, культуру і звичаї. До складу Телевізійного Комітету увійшли: Мирон Леськів, голова, адв. Іван Романишин і Юрій Волинець заступники голови, Андрій Кійбіда, секретар, Осип Труш скарбник, Ольга Дмитрів, голова телевізійно-продукційного підкомітету, Олена Перокак, голова пресового підкомітету, Петро Войновський, голова орг.-фінансового підкомітету. Ці підкомітети, зокрема фінансовий, будуть доповнені головами місцевих відділів з поодиноких міст. Всі зголошені кандидати будуть входити до екзекутиви з повним правом голосу. Всі зоголошені кандидати мають бути затверджені наступними зборами, які відбудуться 14 червня ц. р. в Українській Централі при 180 Вільям вулиці в Нюарку, Н. Дж., о год. 7:30 вечора.